

Էդիկ Բաղդասարյան

Էդիկ Բաղդասարյան

Հայ Պետականության
Պատմություն

7 հատորով

Հատոր IV

ISBN : 978-1-927860-02-1

WWW.Edic-Baghdasarian.com

4

Տորոնտո - 2013

Էդիկ Բաղդասարյան

**Շայոց Պետականության
Պատմության**

Պայծառ ու մռայլ էջերը

Շնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը

7 հատորով

Հատոր 4

2013

Տորոնտո – Կանադա

Բովանդակություն

Հայոց եկեղեցին եւ նրա պայքարը ապագային աղանդների դեմ.....	9
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՅՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԸ	35
ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԵՀՈՎԱՅԻ ՎԿԱՆԵՐԸ	36
Տեղաշարժերը գյուղատնտեսության մեջ.....	42
Գյուղացիական բարեփոխումները	42
Ցարական կառավարության ազգային-գաղութային քաղաքական.....	46
Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին.....	49
Ազատագրական շարժումների ծավալումը	49
Առաքելոց վանքի կոիվը	49
Սասունի ինքնապաշտպանությունը	54
Ազատագրական շարժման արձագանքները եւ քաղաքական շրջանների դիրքորոշումը.....	60
Երիտթուրքական հեղաշրջումը եւ արեւմտահայությունը.....	65
Երիտթուրքական հեղաշրջումը	65
Համաձայնագիր Հ. Յ. Դաշնակցության եւ Թրքական «Իթթիհատ Վե Թերաքքի» Կուսակցության Միջեւ	68
ԾՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ Իթթիհատ-թերագգը-ի ԵԻ Հ.Յ.Դ-ի.....	69
Ադանայի կոտորածը	78
Հայկական հարցը 1912-1914 թթ.	84
Հայկական հարցի վերաբացումը	84
Հայկական բարենորոգումների խնդիրը եւ ռուս-թուրքական համաձայնագիրը.....	87
Տնտեսական եւ հասարակական դրությունը.....	91
1903 թ. հունիսի 12-ի հրամանագիրը	94

Արեւելյան Հայաստանը ուսաստանյան առաջին հեղափոխության տարիներին.....	96
Հայ-թաթարական (ադրբեջանական) ընդհարումները.....	98
Հայերի ջարդերը 1905 թ.....	102
Հեղափոխական շարժումների հետագա ընթացքը	109
Ռազմական գործող. Կովկասյան ռազմաճակատում եւ հայերը	113
Ռազմական գործողությունները	113
Կամավորական շարժումը	117
ԵՐԻՏՐՈՒՐՔԵՐԻ ՍԱԼՈՆԻԿԻ ԳԱՂՏՆԻ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀԱՅԵՐԻ ԲՆԱԶՆՋՄԱՆ ՄԱՍԻՆ	139
Հայոց Մեծ եղեռնը.....	142
Եղեռնը նախապատրաստելու թուրքական իշխանությունների քաղաքականությունը.....	142
Արեւմտահայերի զանգվածային տեղահանությունը եւ ջարդերը.....	146
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՂՈՒՆԻՑ	150
Հայոց Ցեղասպանության վերլուծական ակնարկ	156
Դավաճանների սպանությունը	183
Ինքնապաշտպանական հերոսամարտերը 1915 թ.....	197
Վանի ինքնապաշտպանական հերոսամարտը	197
Ինքնապաշտպանական հերոսամարտերը հայկական այլ բնակավայրերում.....	204
Հայ Գաղթականությունը.....	213
Հայկական ցեղասպանությունը եւ առաջադեմ հասարակացությունը ...	221
Իրադրությունը Անդրկովկասում եւ Հայաստանում Փետրվարյան եւ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունների շրջանում	226
Հայոց (արեւելահայ) Ազգային խորհրդի ստեղծումը	231
Հոկտեմբերյան հեղափոխության հաղթանակը, Իրադրությունը Անդրկովկասում եւ Հայաստանում.....	233

Թուրքահայաստանի մասին դեկրետը.....	236
Թուրք-անդրկովկասյան հարաբերությունները.....	239
1917 թ. վերջին եւ 1918 թ. սկզբներին.....	239
Երզնկայի զինադադարը, Ռազմաճակատի քայքայումը	239
Հայկական զորամիավորումների ստեղծումը: Թուրքերի հարձակումը	241
Բրեստ-Լիտովսկի հաշտությունը եւ Տրապիզոնի բանակցությունները ...	244
Թուրքական զորքերի ներխուժումը Արեւելյան Հայաստան,.....	246
Մայիսյան հերոսամարտերը	247
Հայաստանի առաջին հանրապետությունը	258
Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը	258
Բաթումի պայմանագիրը	261
Բաքվի կոմունայի անկումը	268
ՀԱՅԵՐԻ ԳԱՂԹԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ՝ ԲԱՔՎԻ ԿՈՄՈՒՆԱՅԻ	
ԱՆԿՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ	275
Հայերի ցեղասպանությունը Ադրբեջանում(1918-1920 թթ.).....	284
Հայաստանի առաջին հանրապետության իշխանության մարմինների ձեւավորումը	308
Ազգային բանակի ստեղծումը.....	315
Հայաստանի առաջին հանրապետության օդուժը.....	319
Դիվանագիտական կապերի հաստատումը.....	320
Հայաստանի Հանրապետության խորհրդանիշները.....	323
Հայկական անկախ պետականության վերականգնման պատմական նշանակությունը	326
Հանրապետության հասարակական-տնտեսական եւ կրթամշակութային կյանքը.....	327
Գաղթականության վիճակը եւ ներգաղթի խնդիրը.....	329

Տնտեսության վերականգնմանը և զարգացմանը ուղղված միջոցառումներ.....	331
Կրթամշակութային կյանքը.....	333
Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքը.....	335
Քաղաքական կուսակցությունները.....	335
1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը.....	338
Թուրք-թաթարական խռովությունները.....	351
Հարաբերությունները հարեւան պետությունների հետ.....	353
Հանրապետության միջազգային դրությունը (1918թ.).....	353
Հայ-վրացական հարաբերությունները.....	362
Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները.....	364
Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը և Իրանը.....	367
Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսում: Սերի պայմանագիրը.....	372
Հայկական պատվիրակությունները Փարիզի կոնֆերանսում.....	372
Սերի պայմանագիրը.....	377
ԱԶԳԵՐԻ ԼԻԳԱՆ և ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ.....	383
Կիլիկիահայության վիճակը.....	388
Կիլիկիայի հայկական հարապետություն.....	389
Կիլիկիայի ազգաբնակչությունը.....	389
Հաճընի հերոսամարտը.....	390
Հայկական լեգեոն.....	394
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵԳԵՈՆԸ ԵՎ ԿԻԼԻԿԻԱՅԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒՄԸ.....	397
Կիլիկիայի հայկական իշանությունները.....	402
Հայաստանը ռուս-թուրքական հարաբերությունների ոլորտում.....	407
Հայ-ռուսական հարաբերությունները.....	407
Քեմալական շարժումը և խորհրդա-թուրքական մերձեցումը.....	417

1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմը եւ Հայաստանի Հանրապետության անկումը	420
Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը	429
Երեւանի հայ-ռուսական բանակցությունները եւ 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ի համաձայնագիրը.....	434
Համաձայնագիր ՌՍՖՍՀ լիազոր ներկայացուցչության եւ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության միջեւ	436